

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Kaasava hariduse õppekava

Margret Latt

KEELEKÜMBLUSKLASSI ÕPILASTE JUTUSTAMISOSKUSE ARENDAMINE
MUINASJUTTUDE ETTELUGEMISE KAUDU
tegevusuuring

Juhendaja: haridusteaduste doktorant Laura Kirss

Tartu 2023

Kokkuvõte

Keelekümblusõpetajana olen märganud õpilaste jutustamisoskuse puudulikkust. Üheks võimaluseks jutustamisoskust arendada on muinasjuttude ettelugemine ja koos lastega nende üle arutlemine. Käesoleva uurimuse eesmärk oli välja selgitada, kuidas mõjutab muinasjuttude järjepidev ettelugemine 3. keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskuse arengut. Uuring keskendus kolme lapse jutustamisoskuste analüüsil. Jutustamisoskust arendati lugedes ette nelja nädala jooksul muinasjutte. Jutustamisoskuse hindamiseks kasutati Schneider, Dube & Hayward varem välja töötatud ja uurimuse autori poolt kohandatud jutustamisoskuse hindamisvahendit. Tulemustest selgus, et muinasjuttude ettelugemine arendas õpilaste jutustamisoskust. Tulemustest ilmnes, et hinnatud õpilased ei moodustanud enne sekkumist tervikliku struktuuriga jutustust, vaid mingi komponent jäeti jutustusest välja. Pärast neljanädalast sekkumist paranes õpilaste jutustamisoskus (keskmine tulemus tõusis 6,66-lt 11,66-le). Tegu ei olnud siiski statistiliselt olulise muutusega.

Märksõnad: jutustamisoskus, muinasjutt, keelekümblus, ettelugemine

Abstract

As a language immersion teacher, I have noticed lack of storytelling skills in my students. One of the ways to develop storytelling skills is to read fairy tales and discuss them with children. The aim of the present study was to find out how consistent reading of fairy tales influences storytelling skills among 3rd grade language immersion students. The study focused on analyzing the storytelling skills of three children. Storytelling skills were evaluated with an instrument previously developed and it was adapted by the author of the study. I researched the structure of narratives of the pupils in the 3rd grade language immersion class and how the reading of fairy tales affects the coherence of the narratives. The results showed that the majority of children did not form a narrative with a complete structure before the intervention, but some component was omitted from the narrative. After four weeks of intervention, pupils' narrating ability improved from an average of 6.66 to 11.66. However, it was not a statistically significant change.

Keywords: storytelling skills, fairy tale, language immersion, reading aloud stories

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
TEOORIA	5
Keelekümbluse olemus ja eesmärk.....	5
Keelekümblus metoodika ajalugu ja rakendamine Eestis.....	6
Jutustamisoskus ja selle arendamine.....	7
Muinasjutt.....	9
Ettelugemine.....	9
METOODIKA	11
Valim.....	11
Mõõtevahend.....	11
Protseduur.....	12
Andmeanalüüs.....	13
TULEMUSED	14
ARUTELU	19
Tänusõnad	21
Autori kinnitus	21
KASUTATUD KIRJANDUS	22
LISAD	25

SISSEJUHATUS

Keelekümblusõpetajana olen märganud, et minu 3. keelekümblusklassi õpilastel on jutustamisoskus kesine. Õpilastel esineb raskusi lausete moodustamisega, sõnavara on piiratud, mõtted on katkendlikud. Keelekümblusklassi laste puhul tuleb jutustamisoskuse arendamisel arvestada lisaks nende eesti keele omandamise protsessiga. Kui on teada, et laps on eesti keelt omandanud juba 3-4 aastat, võib väga informatiivseks keeleoskuse hindamise viisiks pidada suulist jutustamist (Padrik & Hallap, 2020).

Viimasel ajal on üha enam hakatud tähelepanu pöörama laste jutustamisoskusele, sest see võimaldab diagnoosida kõnepuudeid (Soodla, 2010). Soodla (2010) on oma uurimuses lähemalt uurinud jutustamisoskust laste kõnearengu hindamise seisukohast. Jutustamisoskuse hindamisel tuleks silmas pidada, kuivõrd on seda üldse teadlikult arendatud. Üheks võimaluseks jutustamisoskust arendada, on kasutada selleks muinasjutte. Siinkohal soovingi viia läbi tegevusuuringu, kus uurin 3. keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskuse arengut. Arendav on ettelugemine juhul, kui etteloetav tekst arvestab lapse kõnearengu tasemega, tunnetusprotsessidega ja on sobiva mahuga ning pärast analüüsitakse juttu koos lapsega (Hallap & Traumann, 2011). Ettelugemine soodustab laste keelelist arengut ja parandab teksti mõistmise võimet (Sula, 2001).

Minu klassi õpilaste jutustamisoskus on tagasihoidlik, siis soovin nende oskuste arendamiseks viia läbi tegevusuuringu. Tegevusuuringu eesmärk on välja selgitada, kuidas arendab muinasjuttude järjepidev ettelugemine 3. keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskust.

TEOORIA

Keelekümbluse olemus ja eesmärk

Esimene keelekümblusprogramm loodi Kanadas 1965 aastal, kus ingliskeelsed lapsed hakkasid õppima kõiki aineid prantsuse keeles (Mehisto, 2005).

Rannut (2012) on defineerinud keelekümblust nii, et programmi eesmärk on aidata õpilastel omandada uue keele oskused loomulikul viisil, samal ajal parandades õpilaste suhtlemis-, mõistmis- ja õpioskusi. Keelekümblus on õppeprogramm, kus hariduse omandamisel kasutatakse kahte või enam keelt. Üks neist on õpilase emakeel ja teine sihtkeel. Metoodika aluseks on see, et esimesel aastal õpitakse keeles, mis ei ole õpilaste emakeel ning erilist rõhku pannakse keele õppimisel motivatsioonile. Alates teisest klassist lisandub õpilase emakeel ja 6. klassiks on keelejaotus 50/50 (Rannut, 2012).

Teoreetikud on keelekümbluse suhtes üsna üksmeelsel seisukohal, et keelekümblusprogrammi rakendamine keeleõppes annab võrreldes traditsioonilise meetodiga paremaid tulemusi, olles suurepäraseks kakskeelsuse kujundamise viisiks (Rannut, 2012). Tänu keelekümblus metoodikale omandatakse sihtkeele laiem sõnavara, suudetakse õpitavas keeles vabamalt vestelda, tehakse kõnes lühemaid pause ja kasutatakse keerulisemaid lauseid (Freed, Segalowitz & Dewey, 2004).

Kakskeelsed inimesed on tolerantsemad teiste rahvuste ja nende kultuuride ning tavade suhtes (Graus, 2006). Keelekümblus annab hea võimaluse viibida teise keele keskkonnas piisavalt palju, et hakata selles keeles rääkima (Rannut, 2000). Tunni läbiviimisel kasutab õpetaja ainult sihtkeelt. Enamikel juhtudel õpetajad ei paranda õpilaste vigu, vaid üksnes kordavad õpilase öeldut ilma vigadeta, sest õpilane ei omanda õiget grammatikat mitte pideva parandamise, vaid keeleõpetaja õige keelekasutuse kaudu (Rannut, 2000). Õpilaste pidev keelevigade parandamine võib hirmutada ja edaspidi ei pruugi olla õpilasel julgust üldse sihtkeeles rääkida, mis omakorda võib aeglustada keeleõppimist (Belova jt 2005).

Keelekümblusmetoodikas on kasutusel Grammonti põhimõte - üks isik ja üks keel. See tähendab, et üks õpetaja kasutab õppetöös alati ainult üht keelt (Nordgren & Bergström, 1999). Selline metoodika tagab, et õpetajat nähes lülituvad õpilased kohe selle õpetaja poolt kasutatavale keelele ümber, ilma et õpilasi oleks vaja selleks suunata.

Keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskuse arendamine läbi muinasjuttude ettelugemise

Traditsioonilise võõrkeeke õppe puhul toimub keeleõpe keeletundides, kus põhirõhk on suunatud sõnavara, lauseehituse ja grammatika õpetamisele, samas kui keele praktiline kasutamine jääb õppija iseseisvaks tegevuseks (Richards & Rogers, 2001). Kui traditsiooniliste meetodite tähelepanu on pööratud grammatika õppimisele, siis kommunikatiivsel meetodil, mida kasutab keelekümblus, on see suunatud suhtlusoskuse omandamisele (Sau-Ek, 2009).

Keelekümblus metoodika ajalugu ja rakendamine Eestis

Eestis kasutatakse praegu Kanada keeleõppemudelit. Esimesed keelekümblusklassid avati 2000. aastal (Harno). 2023. aastaks on Eestis keelekümblusprogrammiga liitunud üle 70 lasteaeda ja 37 kooli (Harno). Eestis rakendatakse keelekümblusmeetodit peamiselt eesti keele õpetamisel vene emakeelega õpilastele.

Eestis viidi läbi keelekümblus uuring (2007-2008), kus selgus, et keelekümblusklassides ei ole õppetulemused paremad mitte ainult keeltes, vaid ka teistes ainetes (Sau-Ek, Loogma & Võõbus, 2008). Olulisemaks peeti asjaolu, et keelekümblusklassis õppides saavutatakse kakskeelsus, mis tagab lapsele pärast kooli lõpetamist rohkem valikuvõimalusi. Uuring näitas, et keelekümblusmeetod on tõhus keeleõpimeetod, kuid selle rakendamine nõuab hoolikat planeerimist ja ressursside optimaalset kasutamist, et tagada õpilaste hea keeletase. Keelekümblusprogrammid on üks viis, kuidas aidata kaasa mitmekultuurilise ühiskonna arengule. (Sau-Ek, Loogma & Võõbus, 2008)

Koolides kasutatakse keelekümbluse korraldamisel varajast ja hilist keelekümblus mudelit. Koolidel on võimalik keelekümblusprogrammiga liituda kolmel tasandil: varase keelekümbluse puhul esimeses klassis ning hilise keelekümblusprogrammi korral kuuendas klassis. Koolis jätkub varane keelekümblusprogramm kogu põhikooli vältel, seega kokku üheksa õppeaastat.

Esimeses klassis õpitakse kõiki õppeaineid täielikult eesti keeles. Vene keele tunnid algavad teise klassi teisel poolaastal. Vene keele osatähtsus õppekeelena suureneb järk-järgult, kuni moodustab kuuendas klassis 44%. Eestikeelset õpet on põhikooli õppeprogrammis kokku 60% ulatuses, mis võimaldab lugeda kooli õppekava eesti keelseks (Kebbinä, 2011; Sau-Ek, 2009).

Hiline mudel – mudelit rakendatakse 4., 5. või 6. klassist ning mudeli rakendamise ajal moodustavad eesti keel ja eesti keeles õpitavad ained kuni põhikooli lõpuni vähemalt

60% kooskõlas eestikeelsele õppele ülemineku kavaga. Hiline keelekümblusprogramm kestab põhikoolis neli aastat ning peaks andma piisava ettevalmistuse, et õpilastele oleks võimalus õpingute jätkamiseks eestikeelse õppega gümnaasiumis või kutseõppes (Mehisto, 2009). Erinevad uuringud maailmas on tõestanud keelekümblusprogrammide tõhusust (Belova jt 2005).

Jutustamisoskus ja selle arendamine

Karlepi (2003) järgi on jutustamisoskus oma kõne arusaadavalt teistele edastamine. Jutustamisoskust on vaja vestlustes osalemisel ja info vahendamisel, edastatud tekst võib koosneda kahest või enamast lausungist (Karlep, 2003). Õpilase keele kasutus näitab, kui edukas on laps koolis. (Hallap & Traumann, 2011).

Jutustamisoskuse eeldused kujunevad varases eas, kui areneb lapse kõneoskus (Karlep, 1998). Õpetajale on oluline teada, et seda saab suunata ning ühe võimalusena saab teha seda muinasjuttude abil. Jälgides jutustamisoskust saab teha järeldusi lapse keelelise arengu ning taseme kohta (Soodla, Kikas, Pajusalu, Adamka & Parm, 2010). Jutustamisoskuse arenemise eel on vajalik omandada teksti mõistmise oskus ning keelevahendite valdamine (Karlep, 1998). Keelevahendite alla kuuluvad sõnavormid, lause kujundamine ja sõnavara. Lapse sõnavara hakkab kujunema enne teist eluaastat, kui omandatakse esimesed sõnad (Hallap & Padrik, 2008).

Erinevad allikad (Hallap & Padrik, 2008; Puidet, 2008) on välja toonud laste suulise eneseväljenduse vajaduse toetamise, sest kooli minnes on laste jutustusoskus vähene ja lünklik. Õpilaste madala jutustamisoskuse taseme tõstmiseks on Puidet (2008) soovitanud rohkem jutustada ja rääkida. Puidet rõhutab, et jutustamisoskus on oluline oskus, mis aitab meil paremini suhelda ja mõista üksteist. See on oskus, mida saab arendada ja treenida ning mis on kasulik erinevates valdkondades, nagu näiteks õpetamine, juhtimine ja esinemine.

Üks oluline osa jutustuse edasi andmisel on selle sidusus, see tähendab, et jutustuses kajastuvad laused on seotud teemaga ning lugu antakse edasi selle kulgemise järjekorras ning jutustus lõppeb kokkuvõttega (Leinonen, Letts & Smith, 2000). Mitmed uurimused on näidanud, et laste jutustused on lühikesed, edasi ei anta kogu informatsiooni ning on seetõttu kuulajale raskesti mõistetavad (Puidet, 2008; Sild, 2013). Jutustustel on kindel ülesehitus ja sõnavara, et luua head jutustust, on vaja keelelisi ja kognitiivseid oskusi (Westby, 2005). Lisaks korrektsele ülesehitusele mängib olulist rolli ka jutustatava teksti sisu. Jutustamist mõjutab oluliselt see, mida õpilane peab oluliseks (Hallap, Padrik, 2008).

Keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskuse arendamine läbi muinasjuttude ettelugemise

Õpilaste jutustamisoskuse toetamiseks on vaja teavet lapse kõne arengu tasemest. Karlep (2003) on toonud välja kõnearenduse kolm tasandit:

1. tasand - sõnavara, lausemallid (laiendada keelevahendite valdamist),
2. tasand - kuulaja või kõneleja (õpetatakse lapsi keelevahendeid rakendama sõltuvalt suhtlusolukorrast),
3. tasand- kasutamine (õpetatakse lapsi keelt kasutama suhtlemisel ning õppe- ja tunnetustegevustes).

Vastavalt tasemele areneb ka laste jutustamisoskus (Hallap & Padrik, 2008). Kooli seisukohalt on õpetajad olulisteks inimesteks, kes suunavad õpilasi ümber jutustama, kuulama ja jutustama. Teksti mõistmine on jutustamisoskuse arendamises olulisteks komponentideks (Hallap & Padrik, 2008).

Tuginedes erinevatele allikatele (Hallap & Padrik, 2008; Karlep, 2003), on väga oluline pildiraamatute kasutamine jutustamisoskuse toetamisel. Õpilased otsivad jutustamisel tuge raamatu piltidelt. Õpilastele, kellele loetakse ette erinevaid muinasjutte, kellega koos arutletakse, kellele jutustatakse, nende laste oskus moodustada keerukamaid lauseid ja luua lugusid on kindlasti arenenud paremini (Hallap & Padrik, 2008).

Traumani (2006) peab oluliseks jutustamisoskuse arendamise võimaluseks ümberjutustust. Olenevalt kuulnud tekstist, teksti raskusastmest, ettelugemise kordustest ning tuttavast tekstist sõltub ka lapse ümberjutustuse pikkus ja sisu (Trauman, 2006). Hallap ja Padrik (2008) on välja toonud muinasjuttude hea kasutamise võimaluse jutustamisoskuse arendamises, juhul kui tekst on lapsele tuttav. Jutustusoskus areneb juhul, kui lugeda õpilastele ette erinevaid muinasjutte ning hiljem nende üle lastega arutledes (Krips, 2017).

Blom'i (2010) arvates mängib kakskeelsete laste keelearengus väga olulist rolli keele sisend. Sisendi all mõtleb Blom, kui palju kuuleb laps sihtkeelt. Blom'i (2010) uurimuse tulemused kinnitasid, et kakskeelsed lapsed, kellel oli suuremad võimalused sihtkeele sisendile, saavutasid keeles paremaid tulemusi, kui need lapsed, kelle kokkupuude sisendiga oli väiksem.

On leitud, et narratiivi struktuur areneb terviklike episoodide osas 8.-16. aasta vanuses, seejuures määravad narratiivide sisu ja struktuuri kvaliteedi nii keelelised, sotsiaalsed kui ka pragmaatilised oskused (Liles, 1993).

Jutustamisoskus areneb oma keerulisuse tõttu aeglaselt. Lastel võtab aastaid aega, et õppida jutustama, mõni ei õpigi seda korralikult tegema (Clark, 1994). Erinevad autorid rõhutavad oma uurimustele toetudes, et jutustamise ülesanne peaks kindlasti olema üks osa

keelelise võimekuse hindamisel (Wagner, Nettelbladt, Sahlén, Nilholm, 2000; Southwood & Russell, 2004).

Muinasjutt

Muinasjutuks nimetatakse müütidel, vabal fantaasial või rahvauskumustel põhinevat õpetliku sisuga lugu (Krusten et al., 2006). Tavaliselt on muinasjutt hea ja kurja vaheline heitlus, kus lõpuks headus saavutab võidu (Bettelheim, 2007). Muinasjutt üheks iseloomulikuks tunnuseks on selged tegelased, kellel on üks kindel omadus, näiteks hea printsess, vapper prints, kuri nõid. Samuti iseloomustavad muinasjuttu maagilised esemed, imepärsed tegelased, üleloomulikud võimed, kordused tekstis (Bettelheim, 2007; Krusten et al., 2006).

Šveitsi psühholoogi Bruno Bettelheimi (2007) raamatust selgub, et muinasjutt pakub mitmekesiseid lahendusi erinevatele probleemidele. Muinasjutt annab lapsele informatsiooni enda ja teda ümbritseva kohta (Bettelheim, 2007). Muinasjutud annavad mõtteainet, kuidas erinevates situatsioonides käituda. Muinasjuttudest saavad õppijad inspiratsiooni, igaüks tõlgendab juttu erinevalt, samuti pole ebatavaline, et erineval eluetapil on ühel ja samal muinasjutul inimesele erinev tähendus (Bettelheim, 2007).

Muinasjutte on erinevaid. Neid jagatakse tegelaste ja sündmustiku alusel. On imemuinasjutud, mida iseloomustab fantaasiarohke sisu, sündmused ja tegelased on ebamaised või novellilaadsed muinasjutud, kus ülistatakse peategelase häid omadusi ning loomamuinasjutud, kus tegelastel on inimlike tunnustega loomad (Krusten et al., 2006).

Ettelugemine

Muinasjuttude ettelugemine võib olla suurepärane viis jutustamisoskuse arendamiseks õppetöös. Puitet (2008) tõstab esile jutustamisoskuse olulisuse ning rõhutab, et jutustamisoskuse arendamine on protsess, mis nõuab harjutamist ja kogemusi ning mida saab arendada läbi erinevate meetodite, nagu näiteks muinasjuttude ettelugemine.

Muinasjutud pakuvad suurepärase võimaluse arendada keelelist loovust ja kujutlusvõimet, samuti võimalust harjutada lugu rääkima. (Puitet 2008)

Lisaks võib muinasjuttude ettelugemine õppetöös aidata kaasa keeleõppele. Muinasjuttude ettelugemisel hakkab laps fantaseerima ja mõtlema ning seostama jutu sisu enda kogemustega (Männamaa & Marats, 2009). Õpilase ettekujutus sellest, et suulise kõne lause võib erineda kirjaliku kõne ehk raamatu lausest, saab õpilasel tekkida ettelugemist

Keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskuse arendamine läbi muinasjuttude ettelugemise

kuulates (Padrik & Hallap, 2008). Muinasjuttude ettelugemine õppetöös aitab arendada keelelist loovust, kujutlusvõimet ja jutustamisoskust. See võib aidata õpilastel paremini suhelda, aidata kaasa keeleõppele, parandades õpilaste sõnavara, grammatikat ja keelekasutust. Samuti saab õpilane juttu kuulates paremini aru oma tegude tagajärgedest (Pärn, 2019).

Üheks jutustamisoskuse arendamiseks on muinasjuttude ettelugemine, seega on minu tegevusuuringu eesmärk välja selgitada, kuidas arendab muinasjuttude järjepidev ettelugemine 3. keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskust. Tööle olen püstitatud järgnevad uurimisküsimused:

1. Milline on keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskus?
2. Kuivõrd toetab järjekindel muinasjuttude kasutamine õppetöös 3. keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskuse arengut?

METOODIKA

Lähtuvalt töö eesmärgist ja uurimisküsimustest on sobilik uurimismeetod tegevusuuring. Löffströmi (2011) järgi on tegevusuuring akadeemiline uuring, mida viivad läbi praktikud, eesmärgiga parandada tegevuste kvaliteeti. Kuna minu uuring lähtub vajadusest arendada oma õpilaste jutustamisoskust, on tegevusuuring selleks sobilik lähenemine.

Valim

Tegevusuuringu viisin läbi oma 3. keelekümblus klassi õpilaste seas. Ma töotan Harjumaal, Loksa linnas, Loksa Gümnaasiumis, tegemist on kakskeelse kooliga, kus keelekümblusmetoodikat hakati rakendama alates 2020. aastast. Vastavalt töö eesmärgile moodustasid valimi keelekümblusklassi õpilased.

Täpsemalt keskendusin kolme õpilase jutustamisoskuse arendamisele. Esimeseks uuritavaks oli 9-aastane tõhustatut tuge saav poiss (P), teiseks uuritavaks valisin keeleliselt keskmise õpilase, kelleks oli 10-aastane tüdruk (T1) ja kolmandaks uuritavaks 10-aastane, keeleliselt väga tugev ja viitele õppiv tüdruk (T2). Kõigi õpilaste emakeel on vene keel. Uuringus osalevad õpilased olid kõik mulle varasemalt tuttavad. Olen olnud nende õpilaste klassiõpetaja juba kolm aastat. Kõikide valimis osalevate õpilaste vanemad andsid nõusoleku oma lapse uurimuses osalemiseks.

Mõõtevahend

Õpilaste jutustamisoskuse hindamiseks kasutasin mõõtevahendina varasemalt välja töötatud testi (Schneider, Dube & Hayward, 2005), mida töö autorina tõlkisin inglise keelest ja sõnastasin oma tööks sobilikuks. Uurimuses kasutatav test koosnes kahe tegelasega, 5-pildilisest pildiseeriast. Pildiseeria panin eelnevalt loo kulgemise järjekorda. Õpilastele andsin aega piltidel toimuvaga tutvumiseks. Seejärel palusin pildiseeria alusel koostada jutustuse, mida lindistasin ning hiljem transkribeerisin.

Õpilaste jutustust hindasin punktiskaala alusel, kus maksimumtulemuseks oli 13 punkti, miinimumiks 0 punkti, vastavalt sellele, kui põhjaliku jutustuse õpilased koostasid. Punktide andmine toimus hindamisjuhendi alusel. Seejärel toimus sekkumine ehk muinasjuttude ettelugemine neli nädalat. Peale ettelugemise perioodi ehk sekkumist toimus

Keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskuse arendamine läbi muinasjuttude ettelugemise

hindamine sarnaselt esimesele. Analüüsisin kolme jutustust, et välja selgitada, kas muinasjuttude ettelugemise abil on toimunud õpilaste jutustusoskuse areng.

Korrektse jutustuse järgi nimetab õpilane kõiki pildil olevaid tegelasi, kasutades sobivat nimisõna (mitte asesõna). Oskab kirjeldada keskkonda, kus tegevus toimub. Õpilane räägib pildil olevast sündmusest (antud loo puhul, et pall kukkus vette). Seejärel nimetab milline tegevus loole järgneb (tegelased tahavad palli kätte saada). Loo tegelaste kavatsusest (kaelkirjak mõtleb, et saab palli ära tuua), millele järgneb tegelaste kavatsuse elluviimine. Lõpetuseks kirjeldab õpilane tegevuse tulemust (kaelkirjak saab palli kätte) ning seejärel ka tegelaste emotsioone.

Protseduur

Tegevusuuringu viisin läbi ajavahemikul märts - mai 2023. Esimene hindamine toimus peale koolipäeva lõppu, kus iga lapsega eraldi viisin läbi jutustamisoskuse testi. Õpilased koostasid 5-osalise pildiseeria järgi jutukese.

Õpilaste jutustusi hindasin neljas kategoorias. Esimeses osas hindasin sissejuhatavat osa, siis algatava sündmuse osa, seejärel tagajärg ja reaktsiooni osa. Iga kategooria andis oma punkti summa. Sissejuhatav osa 0-3 punkti, algatav osa 0-3 punkti, tagajärg 0-4 punkti ja reaktsioon 0-3 punkti. Kokku oli võimalik saada maksimaalselt 13 punkti.

Sissejuhatavas osas oli võimalik saada maksimaalselt kolm punkti (Joonis 2). Õpilane sai 3 punkti, kui oskas nimetada mõlemat tegelast, kasutades nimisõna ning kirjeldades tegevust, mis esimesel pildil oli. Näited õpilaste tulemustest: *See on on see ee.. elevant, pildil on ...kirjak.* (P), üks punkt. Kolm punkti sai (T2) *Pildil on kaelkirjak ja elevant nad mängivad palli. Rõõmus elevant.* Siin on nimetatud kõik vajalike punktide saamiseks.

Kogu hindamine jätkub etteantud punktide alusel. Algatava osa kolm punkti sai siis, kui õpilane kirjeldas tegevust, mida loomad tundsid. Kui õpilane kirjeldas ühe looma reaktsiooni ja tundeid, sai ta ühe punkti, kui mõlema looma, siis kaks punkti. Näited *elevant mängis palli koos kaelkirjakuga ... siis siis pall vette, elevant oli kurb. Kaelkirjak aitab seda..*(T1)

Tagajärje osas oli võimalik saada 4 punkti. Eeltesti eest sai 1 punkti, kui kirjeldati tagajärge. Kui õpilane kirjeldas kahe tegelase reaktsiooni, oli võimalik saada kaks punkti. Ning lahenduse välja toomise eest oli võimalik samuti saada 1 punkt. Näide jutustusest, kus

saadi kolm punkti *pall kukub vette. Toob palli, tahab aidata rõõmus tunda..... annab palli elegant. Saab mängida.*

Viimane kategooria oli reaktsioon. Selles kategoorias oli võimalik saada kuni kolm punkti. Kolm punkti sai siis, kui mainiti mõlema tegelase reaktsiooni ja lõpptulemust või mis sai edasi. Näide reaktsiooni kategoorias 3 punkti saanud jutustusest. *Palli mängis, pall läks vette, kaelkirjak toob vees palli elegant saab palli tagasi rõõmus. Kaelkirjak on ta sõber aitab. Aitäh, teeb elegant. Saab veel mängida koos.*

Esimese hindamise järel toimus õpilastele muinasjuttude ettelugemise ja nende üle arutamise periood. Valisin muinasjuttudeks tuntumad muinasjutud mida on kirjutatud eest ja vene keeles. Muinasjutte lugesin eesti keeles iga päev nelja nädala vältel. Muinasjutte analüüsisin koos õpilastega. Esimese lugemise korral arutlesime loo sisu üle, rääkisime tegelaste emotsioonidest ning milline sündmus oli antud muinasjuttus toimunud. Arutelu toimus küsimus-vastus vormis. Mina esitasin suunavaid küsimusi ja õpilased vastasid. Muinasjutu teisel ettelugemisel panin rõhku struktuurile ja sellele, et lool on sissejuhatus, mingi tegevus, mis muudab sündmustikku, ning kokkuvõtte. Muinasjuttude ettelugemisel oli oluline, et õpilased mõtleksid loo ülesehituse peale, saaksid aru, et üks tegevus mõjutab teist. Selle pärast kasutasin palju kehakeelt ja hääletoonide vaheldumist, et keelekümblusõpilased mõistaksid ja tajusid tegelaste mõtteid ning tundeid. Samuti kasutasin erinevaid abivahendeid, nt käpiknukke, mis muudab tegevust mängulisemaks. Muinasjutu teise lugemise eesmärgiks oli, et õpilased rakendaksid saadud teadmisi oma jutustustes. Uurimus lõppes kordustestiga.

Andmeanalüüs

Tegevusuuringu eesmärgiks oli välja selgitada, kuidas arendab muinasjuttude järjepidev ettelugemine 3. keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskust. Andmeanalüüsi aluseks olid õpilaste jutustused. Esimesena kaardistasin 3. keelekümblusklassi jutustamisoskuse (Joonis 1). Seejärel toimus sekkumine ning peale sekkumist viisin läbi kordustesti. Jutustused transkribeerisin kasutades veebipõhist kõnetuvastust, see lehekülg on täisautomaatne transkribeerimise vahend. Analüüsisin eel- ja järeltesti tulemusi. Tegin sagedustabelid ja võrdlesin tulemusi enne ja pärast sekkumist. Arvutasin testide keskmise ning tegin võrdlemiseks t-testi. Kasutasin t-testi, kuna see võimaldab võrrelda arvulisi väärtusi (Rootalu,

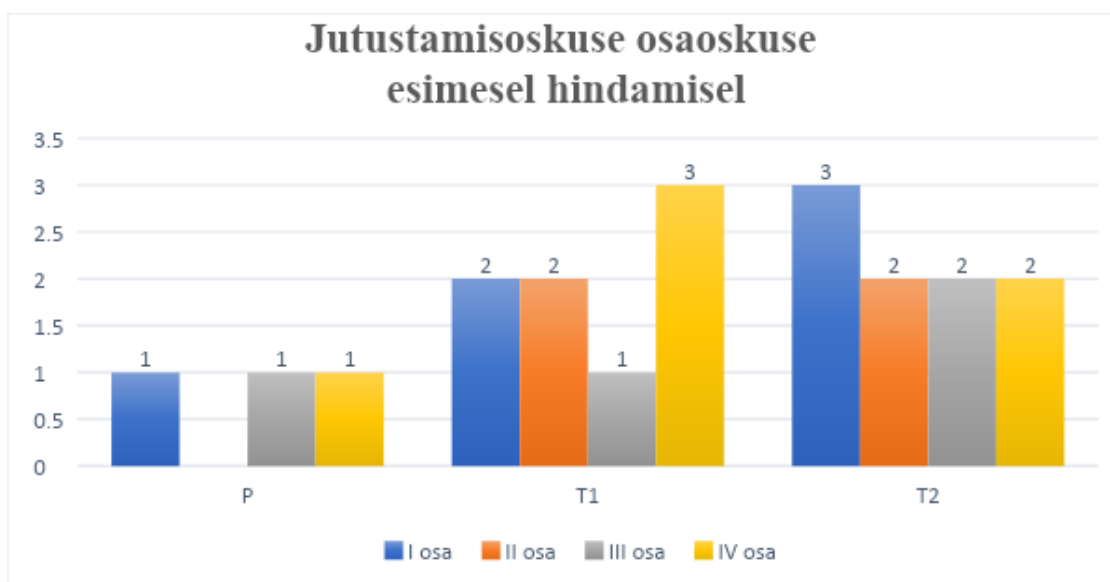
2014). Nii sain teada, kas tegevusuuringu tulemustes on statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$).

TULEMUSED

Õpilaste jutustamisoskus enne sekkumist

Oluline on märkida, et õpilaste jutustamisoskus keelekümbklusklassis võib siiski varieeruda, olenevalt individuaalsetest erinevustest ja keelekümbklusklassi kogemusest. Mõned õpilased võivad olla loomulikult andekamad jutustajad, teised õpilased võivad vajada rohkem tuge ja juhendamist, et arendada oma jutustamisoskust.

Uuringu tulemustes selgub, et hinnatud õpilastel oli jutustamisoskus eeltestil keskmisel või nõrgal tasemel. Osalenud poiss sai vaid 3 punkti, tüdrukute tulemused olid 8 ja 9 punkti (13st). Tüdruk (T1) kaotas kõige rohkem punkte algatava tagajärje osas, kus ta sai vaid 1 punkti. Veel kaotas ta 1 punkti algatava sündmuse osas ja sissejuhatuses. Tüdruk (T2) kaotas 1 punkti algava sündmuse, tagajärje ja reaktsiooni osades. Poiss (P) kaotas 3 punkti algava sündmuse osas ja igas teises osas 2 punkti. Esimesel jutustamisel oli õpilaste keskmine kokku 6,66 punkti.

Joonis 1. Eeltest

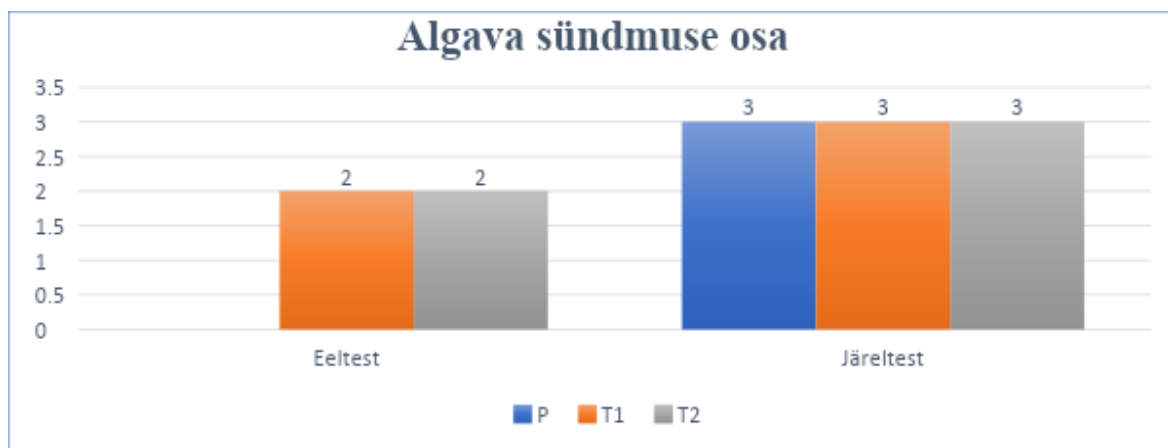
Jutustamisoskus peale sekkumist

Sissejuhatava osa juures näeme (vt joonis2), et kõik hinnatavad saavutasid maksimaalse tulemuse (T2 tulemus oli juba esimesel hindamisel maksimaalne). Kuna poisi esimene tulemus oli kõige madalam, paranes tema tulemus kõige rohkem. Joonis 2 järgi selgub, et uurimuses osalenud poiss (P) parandas oma tulemusi sissejuhatavas osas teise jutustuse puhul võrreldes esimesega kaks punkti. Tüdrukul (T1) paranes tulemus järeltestil ühe punkti võrra. Tüdrukul (T2) jäi tulemus samaks. Muinasjuttude ettelugemine aitas õpilastel struktureerida ja paremini esitada sissejuhatavat osa jutustuses.

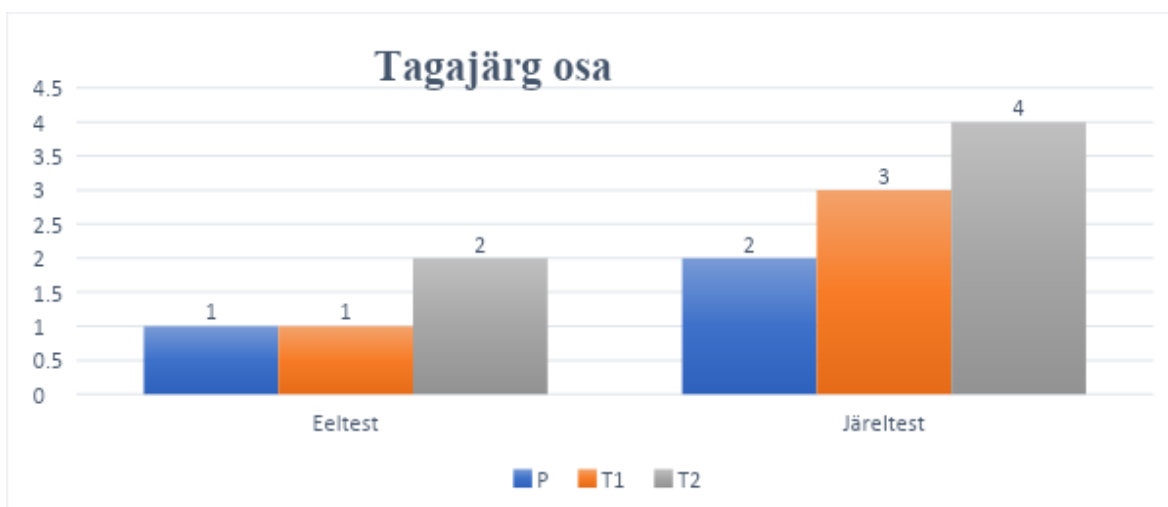
Joonis 2. Sissejuhatav osa

Joonisel 3 tuuakse välja õpilaste tulemused algatava sündmuse osas. Selgub, et poiss (P) kes sai eeltestis null punkti, parandas peale sekkumist oma tulemust kolme punkti võrra. Mõlemad tüdrukud parandasid oma tulemust ühe punkti võrra, saades maksimaalse skoori. Algava sündmuse osas olid õpilaste muutused eriti märgatavad. Algse eeltesti tulemused olid üldiselt madalad, kuid pärast sekkumist suutsid kõik õpilased oma tulemusi parandada, eriti poiss (P), kes suutis saada täis punktisumma. See näitab, et muinasjuttude ettelugemine aitas õpilastel paremini kirjeldada ja selgitada jutustuse algust.

Joonis 3. Algava sündmuse osa

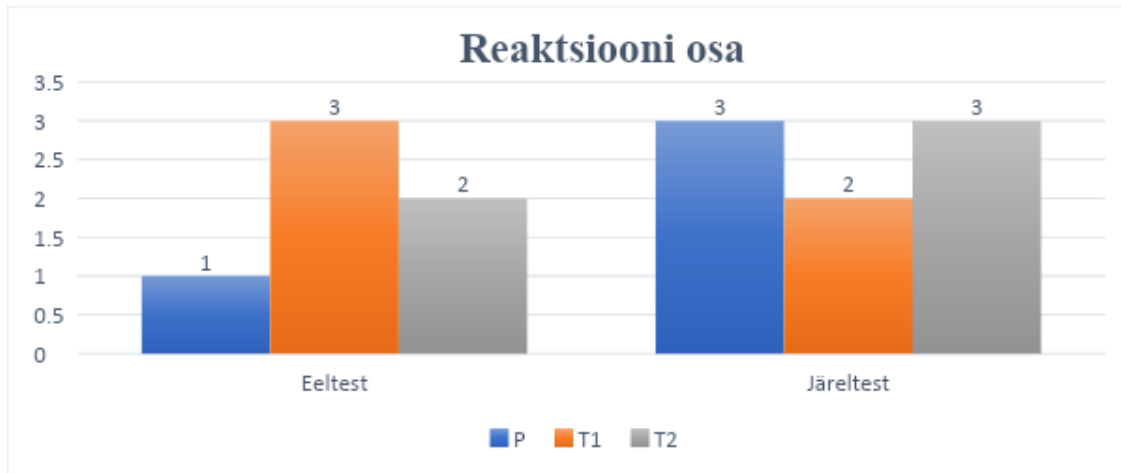
Joonis 4 annab ülevaate tulemustest, mis saadi jutustuses tegelaste reaktsiooni ja toimunud sündmusele lahenduse välja toomise eest. Õpilaste jutustustest selgus, et tagajärje kirjeldamisel parandasid kõik oma tulemust. Tagajärje osas parandasid õpilased oma võimet kirjeldada tegelaste reaktsioone ja toimunud sündmustele järgnenud lahendusi. Õpilased suutsid luua detailsemaid ja veenvamaid tagajärgede kirjeldusi, mis aitasid jutustustele rohkem sügavust ja pinget lisada. Joonis 4 näitab, et järeltestis said kõik õpilased rohkem punkte, eriti üks tüdruk (T2), kes suutis saada kõrgeima punktisumma. Poiss (P) ja tüdruk (T1), kes said eeltestis mõlemad 1 punkti, parandasid järeltestis oma tulemust vastavalt 1 ja 2 punkti võrra. Kokkuvõttes on näha, et muinasjuttude ettelugemine toetas õpilaste võimet selgitada tegelaste reaktsioone ja toimunud sündmuste tagajärgi.

Joonis 4. Tagajärg osa

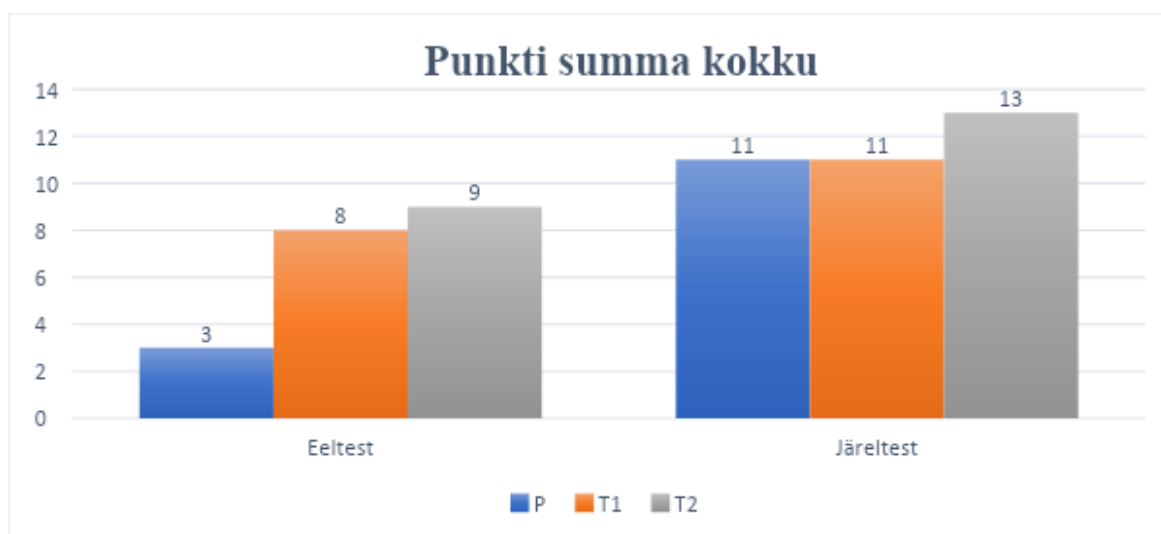
Keelekümbklusklassi õpilaste jutustamisoskuse arendamine läbi muinasjuttude ettelugemise

Viimase osa jutustuses moodustab reaktsioon. See annab ülevaate tegelaste reageeringust juhtunule ning lõppsõna loole. Jooniselt 5 saame lugeda, et reaktsiooni osas olid tulemused veidi kõikumad, kuid üldiselt suutsid õpilased parandada oma võimet kirjeldada tegelaste reageeringuid ja lõppsõna loole. Üks tüdruk (T1) sai esimese jutustuse eest parema tulemuse kui järeltesti eest, samas kui teised kaks õpilast suutsid oma tulemusi parandada.

Joonis 5. Reaktsiooni osa

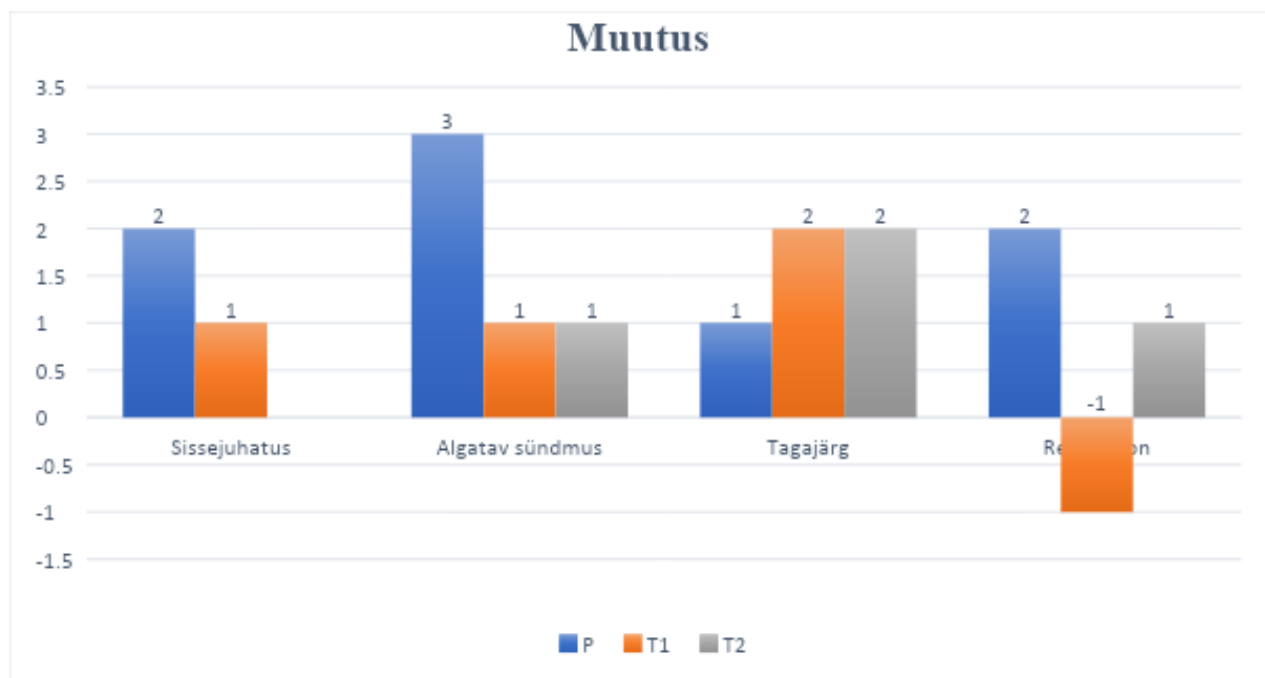
Nagu on näha allolevalt jooniselt 6, paranes uuritavate tulemus tunduvalt peale muinasjuttude ettelugemist. Peale sekkumist tõusis jutustamisoskus kõigil kolmel heale või väga heale tasemele.

Joonis 6. Punkti summa kokku

Keelekümbelusklassi õpilaste jutustamisoscuse arendamine läbi muinasjuttude ettelugemise

Üldiselt parandasid kõik kolm õpilast (Joonis 6) oma tulemust peale sekkumist. Kõige suurema muutuse tegi poiss (P), kes parandas oma tulemust 3 punktilt 11 punktile. Tüdrukute järeltesti skoorid olid vastavalt 11 ja 13 punkti. Pärast sekkumist tõusis kõigi kolme õpilase keskmine punktisumma 5 punkti võrra 11,66 punktini. Ehkki tulemus ei olnud statistiliselt oluline (T-test $p < 0,05$. $p = 0,064$), annab see siiski aimu sellest, et muinasjuttude ettelugemine võib olla kasulik jutustamisoscuse arendamise meetod.

Joonis 7. Kokkuvõtte jutustamisoscuse muutusest

Kõige suurem muutus oli tagajärgede kirjeldamisel, mida on näha joonisel 7. Kõigil õpilastel paranes tulemus, poisil (P) ühe punkti võrra, tüdrukutel mõlemal kahe punkti võrra. Samuti näitab joonis 7 seda, et peale sekkumist on õpilaste tulemused paranenud enamikes kategooriates. Järeltesti sissejuhatavas osas oli muutus näha kahel õpilasel. Õpilane (P) oskas nimetada mõlemad tegelased ning sündmuse. Muutust oli märgata (T2) kus õpilane kirjeldas sündmust detailsemalt. Näide *On ilus päev. Koos kaelkirjaku....elevant mängib. Tal on pall...* Kolmandal õpilasel jäi tulemus samale tasemele.

Seega võib öelda, et muinasjuttude ettelugemine mõjutas õpilaste jutustamisoscust. Kokkuvõttes näitab tegevusuuringu analüüs, et muinasjuttude ettelugemine mõjutab positiivselt õpilaste jutustamisoscust. Muinasjuttude ettelugemine aitab õpilastel arendada erinevaid jutustamise aspekte ning parandada laste võimet luua huvitavaid ja hästi

struktureeritud jutustusi. Seega on muinasjuttude ettelugemine efektiivne meetod jutustamisoskuse arendamiseks.

ARUTELU

Käesoleva tegevusuuringu eesmärk oli välja selgitada, kuidas arendab muinasjuttude ettelugemine 3. keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskust. Jutustamisoskuse mõõtmiseks kasutasin 5-osalist kahe tegelasega pildiseeriat (Lisa 1). Uurimuses osalesid minu 3. keelekümblusklassi kolm õpilast.

Uurimuse algul püstitasin kaks uurimisküsimust. Esimene uurimisküsimus, millele vastust otsisin, oli: Milline on 3. keelekümblusklassi õpilaste jutustusoskus? Tulemustes selgus, et jutustusoskus oli uuritavatel nõrgal tasemel, see võib olla sellest, et mina õpetajana ei ole varem pööranud nii suurt tähelepanu jutustamisoskuse arengule. Hallap & Padrik (2008) on välja toonud laste suulise eneseväljenduse vajaduse toetamise, sest kooli minnes on laste jutustusoskus vähene ja lünklik. Antud tegevusuuring toetab seda järeldust. Samuti on rõhutanud Puidet (2008), et õpilaste jutustused on lühikesed ning ei osata edasi anda loo sisu.

Teiseks uurimisküsimuseks oli: Kuivõrd toetab järjekindel muinasjuttude kasutamine õppetöös 3. keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskust? Minu tegevusuuring kinnitas, et muinasjutud toetavad jutustamisoskuse arengut ja on sobivad vahendid selle oskuse arendamiseks. Muinasjutud pakkusid rikkalikku keelekasutust ja erinevat sõnavara. Regulaarne muinasjuttude kuulamine aitas õpilastel laiendada oma sõnavara ning tutvuda erinevate keelevõtetega. See omakorda toetas õpilaste võimet väljendada end jutustamisel selgelt ja rikkalikult. Tänu muinasjuttude ettelugemisele õppisid õpilased jälgima jutustuse algust, arengut ja lõppu ning mõistma, kuidas erinevad osad omavahel seostuvad. See aitas õpilastel arendada oskust struktureerida oma jutustust. Muinasjuttude kuulamine aitas õpilastel arendada kuulamisoskust, keskendumist ja võimet mõista erinevaid jutustamisstiile.

Uuringu tulemustes selgus, et muinasjuttude ettelugemisel paranenes õpilaste jutustamisoskus. Puidet (2008) rõhutab, et jutustamisoskuse arendamine on protsess. Seega oli antud sekkumine protsess, mida mina õpetajana peaksin rohkem oma klassis kasutama, et õpilastel oleks heal tasemel jutustamisoskus. Mida rohkem ma antud teemaga klassis tegelesin, seda suurem keelesisend õpilastel oli. Blom (2010) on järeldanud, et keelesisendil on väga suur roll kakskeelse õpilase keeleoskuse arengu taseme toetamisel. Soodla (2011) on

leidnud, et õpilased peaksid olema võimelised looma terviklikku jutustuse struktuuri, mis sisaldab vähemalt kolme olulist komponenti: käivitavat sündmust, tegevust ning tagajärge.

Tegevusuuringu tulemustest selgus, et enamik lastest ei moodustanud enne sekkumist tervikliku struktuuriga jutustust, vaid mingi komponent jäeti jutustusest välja. Kuid peale sekkumist jutustamisoskuse arendamise tulemusel omandati need komponendid. Tulemustest selgus, et peale neljanädalast sekkumist õpilaste jutustamisoskus paranes keskmisest 6,66 punktilt 11,66 punktini seega 5 punkti võrra. Puidet (2008) on samuti rõhutanud, et jutustamisoskuse parendamiseks on vajalik sellega tegelemine, nii muutub õpilaste sõnakasutuse oskus ja jutustuse struktuur. Eesti keelt kõnelevate laste jutustuste struktuuri uurides on mitmetes uuringutes (Soodla, 2011; Soodla & Kikas, 2010; Trei 2011) jõutud samale tulemusele, et laste jutustustes on olemas põhilised struktuuri komponendid. Minu uuring näitas, et oluline on nende komponentidega tegeleda ja neid õpetada. Olen veendunud, kui keelekümblusklassi õpilastega tegeleda jutustamisoskuste arenguga juba esimesest klassist peale, on nendel õpilastel jutustuse struktuuri komponendid esimeses jutustustes olemas.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et muinasjuttude ettelugemine sekkumisena toetas õpilaste jutustamisoskust. Tulemused näitasid üldiselt positiivset arengut erinevates jutustamise osades pärast sekkumist. Kuigi muutused on individuaalsed ja mitte kõigil osalejatel võrdselt märgatavad, näitavad need siiski, et muinasjuttude kasutamine sekkumisena on hea meetod. Ehkki tulemus ei olnud statistiliselt oluline, annab see siiski aimu sellest, et muinasjuttude ettelugemine võib olla kasulik jutustamisoskuse arendamise meetod.

Uuringu väärtuseks võin pidada seda, et mina õpetajana sain uue kogemuse ning kinnitust, et keelekümblusõpilaste jutustamisoskust saab sekkumisega paremaks muuta. Tegevusuuringu piiratud maht ei võimaldanud uurida tervet klassi, seetõttu võimaldas tegevusuuring väga väikesemahulise sissevaate jutustamisoskuse arengusse. Samuti ei saa tuua võrdlusi, sest autori teada ei ole eelnevalt uuritud 3. keelekümblusklassi jutustamisoskust. Pean oluliseks uurida antud teemat edasi. Järgnevad etapid tegevusuuringu jätkamiseks võiksid hõlmata järgmist:

1. Selleks, et saada laiem ülevaade keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskusest, võiks järgmises tegevusuuringus kaasata suurem arvu õpilasi. See võimaldaks analüüsida ja võrrelda erinevaid osalejaid ning saada üldisemaid järeldusi keelekümblusklasside jutustamisoskuse arengu kohta.

Keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskuse arendamine läbi muinasjuttude ettelugemise

2. Oluline oleks järgida õpilaste jutustamisoskuse arengut pikema aja jooksul, mitte ainult nelja nädala vältel. Jälgimisperioodi pikendamine võimaldaks näha pikaajalisi muutusi ja arenguid õpilaste jutustamisoskuses ning anda terviklikuma ülevaate nende oskuste arengust keelekümblusklassis.

3. Tegevusuuringus võiks kaaluda võrdlusgrupi kaasamist, mis koosneks õpilastest, kes ei ole saanud jutustamisoskuse arendamisel samasugust sekkumist. See võimaldaks võrrelda sekkumisrühma ja võrdlusgrupi jutustamisoskuse arengut ning hinnata sekkumise mõju täpsemini.

4. Järgmistes tegevusuuringutes võiks kaaluda emakeelsete õpilaste kaasamist, et võrrelda nende jutustamisoskuse arengut keelekümblusklassi õpilastega. See võimaldaks uurida, kuidas emakeele mõistmine ja oskus mõjutavad jutustamisoskust ning millised erinevused võivad esineda emakeelsete ja mitte-emakeelsete õpilaste vahel.

Tänusõnad

Soovin tänada oma klassi, kes uuringus osalesid, töö juhendajat Laura Kirssi, kes andis väga head tagasiside, kuidas tööd täiendada ja paremaks vormistada.

Autori kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Margret Latt /allkirjastatud digitaalselt/

KASUTATUD KIRJANDUS

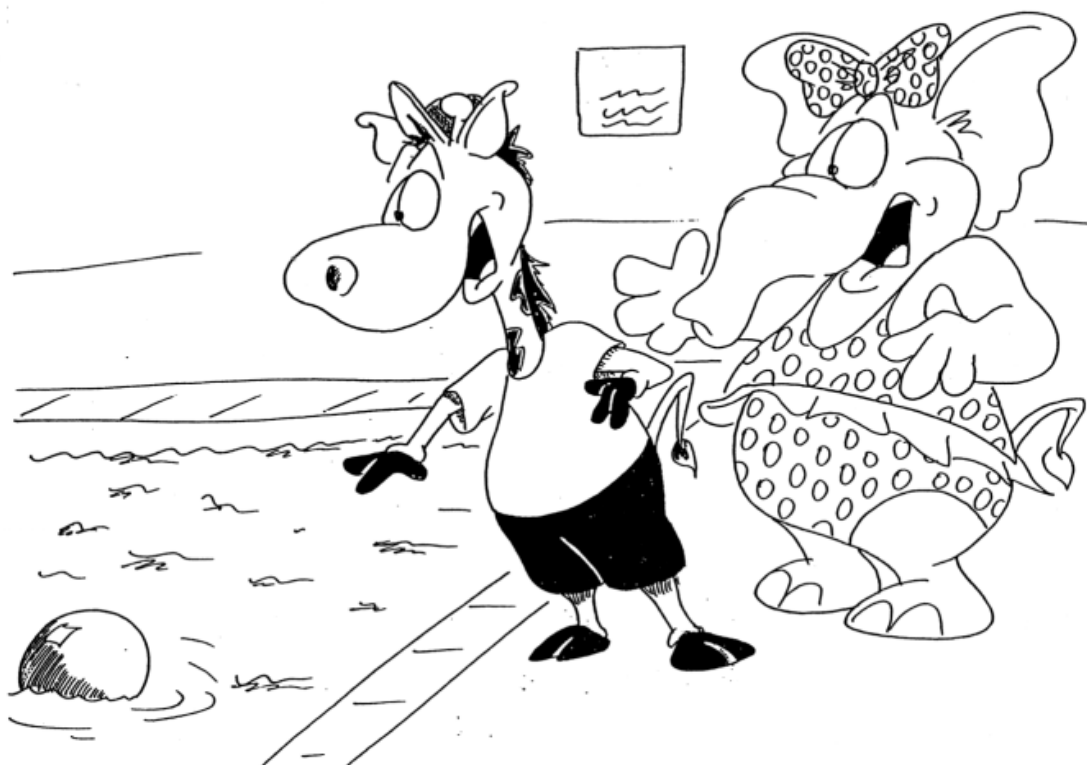
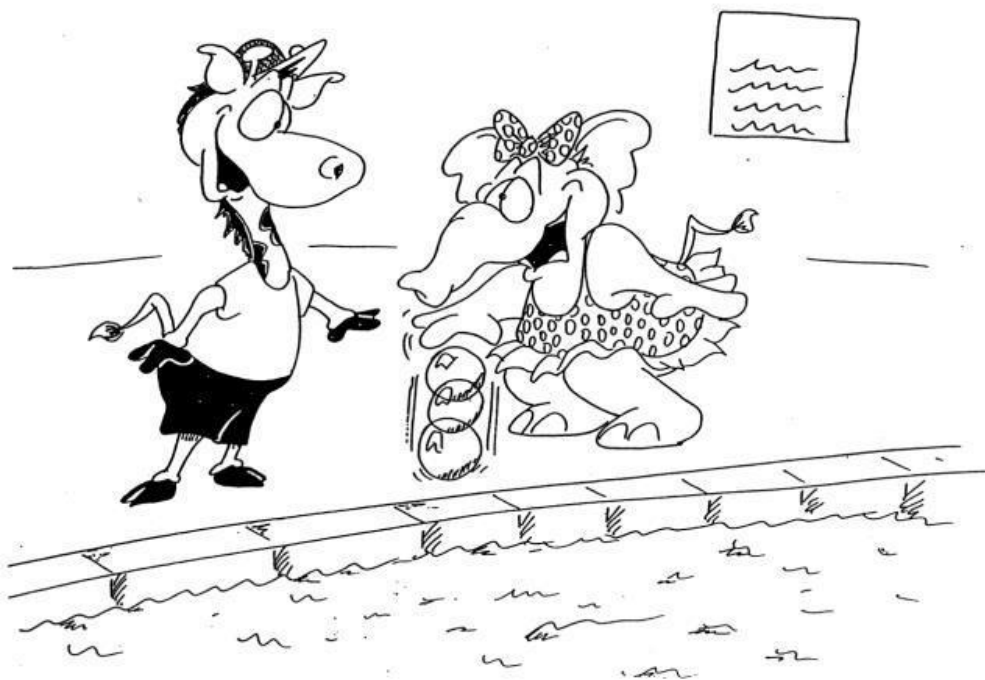
- Bettelheim, B. (2007). *Muinasjuttude võlujõud. Muinasjuttude tähtsus ja tähendus*. Tartu: Atlex.
- Blom, E. (2010). Effects of input on the early grammatical development of bilingual children. *International Journal of Bilingualism*, 14 (4), 422-441.
- Clark, H. H. (1994). Discourse in Production. In M. A. Gernsbacher (Eds.). *Handbook of Psycholinguistics* (pp. 985-1021). San Diego: Academic Press.
- Hallap, M. & Traumann, J. (aprill 2011. a.). Tekstilooma õpetamine viie- ja kuueaastastele eakohase kõnearenguga lastele. *Eripedagoogika: logopeedia ja emakeel* (36), 22-28.
- Harno- <https://www.hm.ee/uudised/keelekumblusprogrammiga-liitumine-2023>
- Karlep, K. (2003). Sidusteksti loome ja mõistmine. L. Jago (Toim), *Kõnearendus. Emakeele abiõpe II* (lk 225-306). Tartu: TÜ Kirjastus.
- Kebbinau, M. (2011). *Lõimitud aine- ja keeleõpe, keelekumblusprogrammi kogemused*. Lõimitud aine- ja keeleõpe metoodika koolitus HTM, Integratsiooni SA, Keelekümbusprogramm.
- Krips, H. (2017). Klassijuhtimine. Muinasjuttude ja lasteraamatute tähtsusest laste kasvatamisel (lk 163-167). Tartu: Atlex.
- Krusten, R., Kumberg, K., Mürsepp, M., Niitra, M., Ojala, H., Palm, J., Reidolv, M., Tarrend, A. (2006). *Lastekirjanduse sõnastik*. Tallinn: Eesti Lastekirjanduse Teabekeskus.
- Liles, B. Z., (1993). Narrative discourse in children with language disorders and children with normal language: a critical review of the literature. *Journal of Speech and Hearing Research*, 36, 415-426.
- Löfström, E. (2011). *Tegevusuuringu käsiraamat*. Tallinn: Archimedes
- Mäesaar, K. (2010). *Narratiivi loome oskused 5-6-aastastel lastel*. Teadusmagistritöö. Tartu Ülikool.
- Mehisto, P. (2005). *Keelekümbluse käsiraamat*. Tallinn
- Mehisto, P., Marsh, D., Jesus, M., Frigolo, M. koostöös Völili, K. ja Asser, H. (2008). *Lõimitud aine ja keeleõpe*. Tallinn

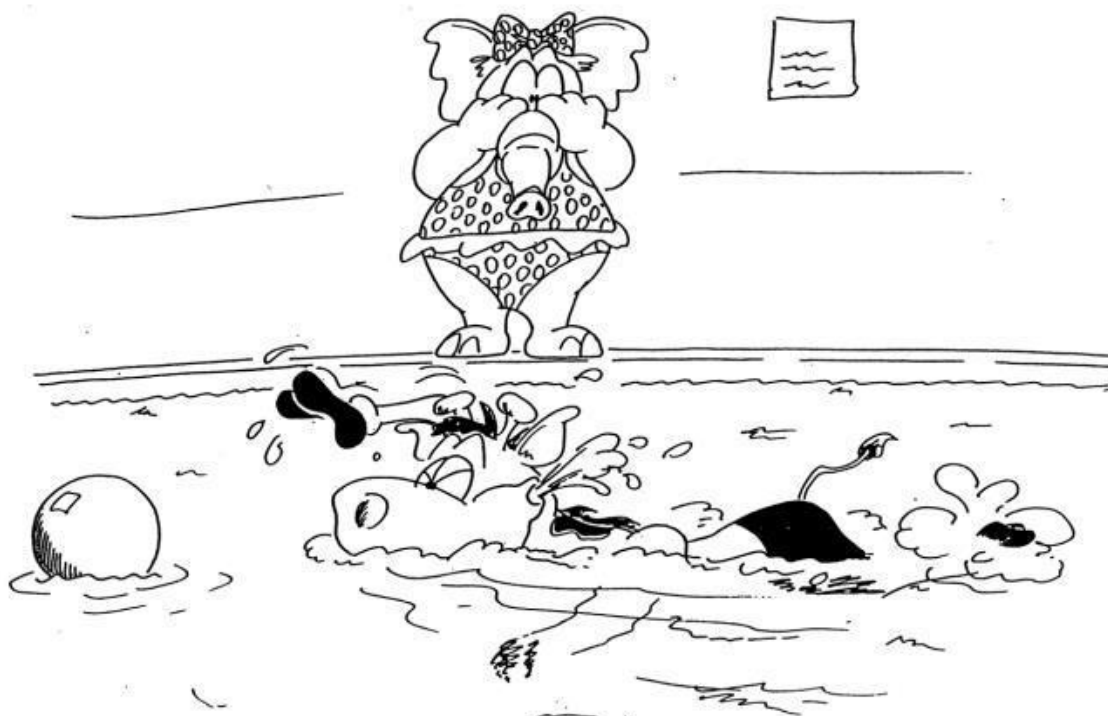
- Nordgren, B. & Berström, M.(1999). Mitmekeelsuse kasvatus Soomes. Rmt. S. Vare (Koost.) *Keelekümblus kui integratsiooni võti*. Tallinn: Urjala Aura Trükk, lk 21-28.
- Padrik, M., Hallap, M., Mitmekeelne erivajadusega õpilane koolis. Tartu Ülikool.
https://sisu.ut.ee/sites/default/files/ranne/files/kasiraamat_mitmekeelne_erivajadusega_opilane_koolis.pdf
- Puidet, T. (2008). Sidusa kõne areng. *Haridus*, 1, 2, lk 21-23.
- Rannut, Ü. (2000). Varane eesti keele kümblus ja eesti keel kui teine keel 1. klassis. Varane keelekümblus ja kakskeelne õpetus (15-17). Tallinn: Aura Trükk.
- Rannut, Ü. (2012) *Keelekümbelse teooria ja metoodika*. Külastatud aadressil
<http://www.cs.tlu.ee/filcore/wp-content/uploads/2012/05/Keelek%C3%BCmbluse-teoria-ja-metoodika.pdf>
- Rannut, Ü.(2001). Varane keelekümblus, eesti keel kui teine keel ja muukeelne laps eesti koolis. Teooria ja praktika. Tallinn
- Richard, J. C. & Rogers, T. S.(2001). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambrigitge: Cambrigitge University Press
- Rootalu, K. (2014). Korrelatsioonikordajad. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas.
<https://samm.ut.ee/t-test>
- Sau-Ek; K. (2009). *Hiline keelekümbelus Eesti koolides*. *Haridus*, 11-12, 8-13.
- Sau-Ek; K., Loogma & K. Võõbus (2008). *Keelekümbelse 2007.-2008.a. uurimuse aruanne*. Tallinn: TLÜ Haridusuuringute Keskus
- Schneider, P., Dubé, R. V., & Hayward, D. (2005). The Edmonton Narrative Norms Instrument.
- Soodla, P. (2011). *Picture-elicited narratives of Estonian children at the kindergarten-school transition as a measure of language competence*. Doktoritöö. Tartu Ülikool.
- Soodla, P., Kikas, E., Pajusalu, R., Adamka, A., & Parm, S. (2010). Vahendamata ja vahendatud narratiiv laste kõnearengu hindamisel. *Eesti Rakenduslingvistika Ühingu Aastaraamat*, 6, lk 277-296.
- Southwood, F., Russell, A.F. (2004). Comparison of Conversation, Freeplay, and Story Generation as Methods of Language Sample Elicitation. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 47, 366-376.
- Sula, M.(2001). *Ettelugemine lapse arendajana*.Tartu:Tartu Ülikool

- Trei, M. (2011). *5-6-aastaste laste narratiivsed oskused ja nende hindamine*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Wagner, C.R., Nettelbladt, U., Sahlén, B., Nilholm, C. (2000). Conversation versus narration in pre-school children with language impairment. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 3, 83-93.
- Westby, C. (2005). Assessing and facilitating text comprehension problems. In H. Catts & A. Kamhi (Eds.), *Language and Reading Disabilities*, 157-232.

LISAD

Lisa 1. Elevant ja kaelkirjak

Lisa 2

Hindamis tabel

Tunnus	Kirjeldus	summa
Tegelane 1	Õpilane nimetab kaelkirjaku või mõne muu nimisõna tegelase kirjeldamiseks.	0 1
Tegelane 2	Õpilane nimetab elevandi või mõne muu nimisõna tegelase kirjeldamiseks	0 1
Taust	Koht kus tegevus toimub/b tegevus palliga mängimine/ neil oli pall	0 1

Sissejuhatav osa- üldise tausta ning tegelaste kirjeldamine

Algatav sündmus	Pall kukub vette	0 1
Tegelaste reageering	Õpilane kirjeldab, mida tegelased tegid/ tundsid, kui pall vette kukkus (1 punkt ühe tegelase eest)	0 1 2

Algav sündmus-mis põhjustab loos muutuse ning kuidas tegelased sellele reageerivad

Sisemine plaan	Kaelkirjak otsustab pallile järele minna/ usub, et saab palli kätte	0 1
Tegevus	Kaelkirjak hüppab vette/ ujub palli poole/ proovib palli kätte saada/ elevand ei suuda vaadata/ katab käega silmad(1 punkt ühe tegelase eest)	0 1 2
Tulemus	Kaelkirjak saab palli kätte/ annab palli elevandile	0 1

Tagajärg- milline on tegelaste reaktsioon ja lahendus juhtunule

Keelekümblusklassi õpilaste jutustamisoskuse arendamine läbi muinasjuttude
ettelugemise

Esimese tegelase reageering	Kaelkirjak on uhke/ õnnelik/ ta on märg/ tal on külm	0 1
Teise tegelase reageering	Elevant on õnnelik/tänulik/tänab kaelkirjakut/ kallistab palli	0 1
kokkuvõte	Õpilane kirjeldab lõpptulemust(nt mõlemad on õnnelikud) annab omapoolse lahenduse(nt sõbrad hakkasid palliga edasi mängima)	0 1

Reaktsioon – tegelaste reageering juhtunule, lõppsõna loole

Skoor kokku	
maksimumsumma	13